

### AANTEKENINGEN BIJ : PERSOONLIJKE VNW + ANDERE VNW H3/V3

1. Wanneer "wie" vragend is, heb je de keus tussen "qui" en "qui est-ce qui" voor het onderwerp (=1); en dat is het hier. Wanneer "dat" alleen staat (dus hier zonder werkwoord <, want het werkwoord hoort hier bij "Wie">, en zonder zelfstandig naamwoord), krijg je "cela" of "ça".
2. Bij een vragend "Wie ... ?" dat lijdend voorwerp is (=4), krijg je "Qui ...?" of "Qui est-ce que ...?".
3. Een voorzetsel plus een vragend "wie ... ?" geeft bijna altijd "voorzetsel + qui ... ? (of "voorzetsel + qui est-ce que ... ?). Maar pas op: het Franse voorzetsel kan een ander zijn dan het Nederlandse. Dat hangt meestal af van het Franse werkwoord, dat een ander vast voorzetsel kan hebben dan in het Nederlands.
4. "Wat ... ?" als vraag kan onderwerp (=1) zijn: "Qu'est-ce qui ... ?" is dan de enige vorm. Het tweede "wat" van de zin is een niet een vragend "wat ... ?" maar een betrekkelijk "wat" (dus eigenlijk "**dat wat**"). Zo'n "wat" wordt altijd weergegeven door "ce qui" wanneer het onderwerp (=1) is, zoals hier. In andere gevallen wordt het "ce que" (als lijdend voorwerp <=4>) of constructies als "ce dont" (= "waarover" <eigenlijk: "dat waarvan">) of "ce à quoi" (= "waaraan" <eigenlijk: "dat aan wat">)
5. Het eerste "Wat" is natuurlijk hetzelfde als dat van zin 4. Het alleenstaande woordje "Dit" (zonder werkwoord, zonder zelfstandig naamwoord: dus, alleenstaand) is altijd "Ceci". De bekorte vorm "çi" wordt bij alleen staan niet gebruikt.  
Als je iets niet verstaan hebt, kan je de uitroep "Wat ?" gebruiken. De vertalingen zijn: "Plaît-il ?" (ouderwets en zeer deftig), "Pardon ?" (deftig), "Comment ?" (de normale vorm) of "Quoi ?" (vulgair).
6. Wat ? als vraag is hier lijdend voorwerp (=4): Que ? of Qu'est-ce que ? zijn nu mogelijk. Bij de eerste moet je onderwerp en persoonsvorm wel omdraaien. Dus: Wat drinkt hij ? wordt Que boit-il ? of Qu'est-ce qu'il boit ?.
7. Kan Waaraan omgevormd worden tot Aan wat ? Zo ja, dan dit laatste vertalen.
8. Welk(e) ? is hier bijvoeglijk gebruikt, d.w.z. dat het iets van boeken zegt, waar het dan ook bij staat. De vormen van het Frans zijn : Quel, Quelle, Quels, Quelles ?. Dus goed naar het volgende woord kijken: livres, dat manlijk meervoud is.
9. "Welk(e)" kan ook zelfstandig worden gebruikt: als er geen zelfstandig naamwoord is of als achter "welk(e)" een voorzetsel staat. Hier is dat "van". Eigenlijk is boeken 1x weggelaten, wanneer je zegt "Welke van deze boeken...?". Maar ja, wie zegt er nu: "Welke boeken van deze boeken ?" Dus om het verschil aan te geven tussen de beide "Welk(e)" van de vragen 8 en 9, heeft het Frans andere vormen bij 9: Lequel, Laquelle, Lesquels, Lesquelles ?; het slaat op boeken, dus "lesquels".
10. Weer een woordje "wat" maar nu vervangt het welke dat sprekers van Nederlanders in dit soort zinnen te deftig vinden. Wel, nu helpt de volgende ezelsbrug: kan je, met wat goede wil, "wat" vervangen door "welk(e)" ? Ja ? Dan moet dat in het Frans ! Maar welk welk ? Dat van 8 of dat van 9 ? Dat van 8, want door het koppelwerkwoord "zijn" is "wat" ?(="welke ?") hier niet zelfstandig.
11. Zie zin 10, want ook hier staat weer een vorm van "zijn".
12. Kan je van "wat" maken: "dat wat", dan volgt de vertaling "ce qui" (als onderwerp<=1>) of "ce que" <=4> (als lijdend voorwerp. Staat er al een **onderwerp** in het stuk zin waarin ook wat staat, dan wordt het natuurlijk niet nog eens "ce qui" maar "ce que". Maar, hier mis je het onderwerp, dus wordt het "ce qui".
13. Zie 12, maar nu is er al wel een onderwerp, dus wordt het "ce que".
14. Je ziet dat het hetzelfde type zin is, al komt "wat" nu in het tweede gedeelte. Maar "mij" is daar geen onderwerp, dus moet je "ce qui" gebruiken.

15. Idem, maar na "wat" volgt weer een onderwerp, dus kan je niet ce qui gebruiken.
16. Steeds als je vraagt "Wat is .... ?" zijn er drie mogelijkheden om **een definitie** te geven: a. 1. Qu'est-ce qu'un/ une .... 2. Qu'est-ce que c'est qu'un/ une ..... ((3. Qu'est-ce, un/ une ...))
17. Zijn en haar (enkelvoud en meervoud): je kijkt niet naar de persoon maar je let op het bezit om te beslissen of je "son", "sa" of "ses" gebruikt. Als "son livre" (zijn/ haar boek) niet duidelijk is, zeg dan "son livre à lui" of "son livre à elle". Hier zou je dus kunnen gebruiken "ses amis à elle". (Dit niet te snel besluiten.)
18. Pas op: Er zijn in het Frans twee serie woorden voor mijn enz.: Je hebt "mon", "ma", "mes". Daar staat altijd een zelfstandig naamwoord bij. En je hebt "le mien", "la mienne", "les miens", "les miennes": deze woorden zijn zelf al **z e l f s t a n d i g** (zie het lidwoord !), dus zij staan niet bij een zelfstandig naamwoord, maar in de plaats van een zelfstandig naamwoord.
- 19 "Dat" zonder klemtoon= "Ce" + een vorm van "être". Voor de rest, zie 18: onze platen= "nos" want "disques" staat erachter. Bij de "Uwe" blijft "platen" weg, dus niet "vos disques" maar ....? ( >>> "les vôtres")
20. "Die van Jan" = Die plus voorzetsel (= meestal "van") >>> "celui", "celle", "ceux", "celles" zonder "-ci" of "-là". Dus: "Celui de Jean". "Die van ons" echter, zo'n stukje dus met een persoonlijk voornaamwoord, vertaal je het best met: "de onze" (= "les nôtres" (meervoud)). In populair Frans hoor je ook: "ceux à nous". Niet navolgen.
21. "zijn van"= "être à" of "appartenir à". Heel lastig want "appartenir à" gaat als een normaal werkwoord in de derde naamval. Dus "dat is van hem"= "cela lui appartient" maar ook goed is "dat is van hem"= "c'est à lui" ("lui" uit het rijtje van de **beklemtoning**. Hoe komt dit ? Antwoord: Bij "être à" is "à" niet een derde naamvals- "à" maar een soort richtings- "à" en functioneert als ieder ander voorzetsel; en na een voorzetsel is het voornaamwoord beklemtoond. Denk aan: "penser à" en ww. met "se" die ook zo gaan (de "être piafs"-groep): je pense à lui, je m'adresse à lui, je m'intéresse à elle, tu te fies à nous etc.)
22. "die van haar"= "de hare". "Die van haar" zou ook kunnen geven: "Ceux à elle" (zie ook 20) maar dit blijft niet geheel correcte spreektaal.
23. "over dat". Altijd kijken of zo'n woord "dat" ergens op terug slaat. Hier moet men begrijpen dat dat "hotel" is (= "dat hotel", waarbij je "hotel" weglaat). Bij zo'n **z e l f s t a n d i g** "dat", moet je weer kiezen uit "celui, celle, ceux, celles" + "-ci" of "-là" (en niet uit "ce", "cet", "cette", "ces" + "-ci" of "+là").
24. "deze" staat alleen. Dus ...(zie 23).
25. "Hij die" wordt nooit "\*Lui qui"
26. "die" is wel zelfstandig maar wordt nu gevolgd door "welke". Dan is, zoals je weet, -ci of -là niet meer mogelijk.
27. "Dit" of "Dat" verwijzen niet naar een genoemd woord. Het Frans wordt dan: Ceci en Cela.
28. "Degenen die". Kijk hier weer uit voor "die" ! De functie is natuurlijk lijdend voorwerp want het <in de zin nog volgende> onderwerp is "ik".
29. "Dit" is niet "ceci" want het verwijzwoord is genoemd, namelijk "foutje" >> "celle" ± -ci want er is geen voorzetsel noch "qui"/ "que".
30. Waar Nederlanders vaak "die" enz. zeggen maar eigenlijk niets aanwijzends bedoelen (Nederlanders kennen vaak het geslacht van een woord **niet**), zeggen Franssprekenden eenvoudig "il, elle, ils, elles". Dit komt 'razend' veel voor !
31. "\*C'est le temps" is fout. Wel komt voor "Il est (grand) temps de... of que (+Subj.)" maar dan denk je niet aan een precies tijdstip.

32. "Het is": Als de zin doorloopt met "de + infinitif", of verder gaat met "que", krijg je "Il est .....". In de andere gevallen >>> C'est .... of ....., c'est .....

33. Fout is "ça va bien avec moi". Dus "ça va bien" ou "je vais bien"

34. Moeilijk: "Het" in de betekenis van "Dat" wordt alleen vertaald met "Ce" in drie gevallen: "C'est" (maar zie 32 !), "Ce doit être", "Ce peut être". Bij andere werkwoorden dan "être" moet je als onderwerp "Cela" nemen. "Il" is helemaal fout want dat betekent hier óf "Er" óf "Hij" !

35. Het is dom aan te nemen dat in een andere taal het vaste voorzetsel van een werkwoord hetzelfde is: praten tegen is niet \*parler contre ! Je moet dus eerst het voorzetsel weten: **parler à, téléphoner à, écrire à, dire à, répondre à** (en vervolgens bedenken dat à wegvalt bij zinnen als "je lui ai dit que" "ik heb tegen hem gezegd dat" maar niet bij "ik heb tegen Jan gezegd dat..." "j'ai dit à Jean que"). Je moet ook weten dat de andere taal geen voorzetsel heeft waar 'wij' <soms> dat wel hebben: jij kijkt naar hem = jij bekijkt hem" "tu le regardes"; "heb jij er naar geluisterd= heb jij het beluisterd" "l'as-tu écouté ?" (dus: j'ai regardé la télévision; j'ai écouté la radio) .

36. Hoe was ook weer de regel van être ? Het voltooid deelwoord richt zicht naar het onderwerp en krijgt uitgangen als een bijvoeglijk naamwoord: Elle est venue. Ils sont venus. Elles sont venues.

Hoe was ook weer de regel van avoir ? Het voltooid deelwoord krijgt ook uitgangen als bij een bijvoeglijk naamwoord **als** het zich richt naar het lijdend voorwerp, tenminste als dat vooraf gaat aan de vorm van avoir: la maison, je l'ai vue- la maison que j'ai vue. (maar: as-tu vu la maison ? j'ai vu la maison.)

37. Namen van personen, personen, zaken + die (betrekkelijk gebruikt) of dat (betrekkelijk gebruikt maar onzijdig : "het paard dat") levert een simpele keus op tussen "qui" of "que". Truc: bij "qui" volgt geen onderwerp meer want "qui" is dat zelf al.

38. Let op (en zie 35 !): De programma's waarnaar ik kijk= De programma's die ik bekijk, en dan ben je weer bij .....

37. Nu heb je wel een onderwerp ("ik") en is het dus "que".

39a Dit lijkt op 37 maar is het ook zo ? Nee want het gaat nu om voorzetsel + namen van personen (= ..... qui), personen (= ..... qui/ le quel etc. maar pas op voor "lequel" in combinatie met "de" >>> dont of "à" >>> auquel, à laquelle, auxquels, auxquelles), zaken (=.... le quel etc.). Dit is echt iets lastiger. Kijk uit voor het 'scharnieren': de brommer waarmee ..... "= de brommer met dewelke ...." . Dus: "le cyclomoteur (le vélomoteur) avec lequel....."

39b "Het meisje waarvan". Heeft bewonderen een vast voorzetsel (zie 35) ? Nee, wel dan pas mag je naar twee oplossingen want het is een persoon: "de qui" of "dont".

40. In theorie zou ook \*de + lesquels >> desquels goed zijn, maar dat zie je bijna niet, en je hoort het nog minder.

41. Verraderlijk. Herlees 35 en voeg helemaal aan het eind van 35 toe: of andersom, want in 41 staat een werkwoord zonder voorzetsel (of je moet het verfransen tot: "van nood hebben"). Het Frans kent: avoir besoin **de**. Dit heeft gevolgen. Je zegt dus niet: "De voldoende die ik nodig heb": "Les notes suffisantes \*que j'ai besoin". Waarom niet ? Omdat alleen "qui" of "que" slechts mogelijk is bij werkwoorden zonder voorzetsel, in het Frans. Hier wordt het dus: Les notes suffisantes dont (desquelles) j'ai besoin.

42. Maar: met het werkwoord "se rappeler" qqch loopt het heel anders. Dit heeft namelijk geen voorzetsel, dus heb je weer de (gemakkelijke) keus tussen "qui" en "que". 42 kan je dus ook zo vertalen: Les fêtes que je me rappelle encore.

43. Maar ook: De stad waar/ waarin ik geboren ben >> La ville où (dans laquelle) je suis né. Met de werkwoorden "naître", "mourir", "habiter", "demeurer" houdt men het in de spreektaal vaak op où

44. Het station van waaraf zij vertrokken zijn: La gare d'où (de laquelle) ils/ elles sont parti(e)s.

45. "A qui" want het is een naam van een persoon, dus is alleen "voorzetsel + qui" juist.
46. Hier is weer een keuze mogelijk want het is geen naam van een persoon.
47. Zie vooral 41. Eigenlijk zegt het Frans dus: \*de voorstellingen aan dewelke ik assisteer. Welnu, voorstellingen zijn "zaken/ dingen": \*à + lesquelles (want het is nog vrouwelijk ook !) >>> auxquelles.
48. Kan je nu ook oplossen: De vrienden tot wie jullie je hadden gewend ? Nee ? Daar komt het antwoord: het is (dus) "s'adresser à" en de vrienden zijn geen namen van personen, dus je hebt de keus. "Les amis à qui vous vous étiez adressés » of « Les amis auxquels vous vous étiez adressés ».
49. Probeer eens: De straat waarin jij je bevonden hebt. Het is "se trouver dans" (en niet zeggen "in = dans" want dan gaat het vaak fout (zie 35)). "La rue dans laquelle ..." of " La rue où tu t'es trouvé. Nog eens: "uitspraken waartegen zij zich heeft gekeerd" = ? Tegen= Contre ? Nee, niet zo redeneren. Altijd uitgaan van het Franse werkwoord en dat is "s'opposer à". Dus "des déclarations auxquelles elles s'est opposée".
50. Hoe was het ook weer met "De tram die ik nodig heb". Niet: le tram \*que j'ai besoin maar "Le tram dont j'ai besoin". Wel, maar dat is voor de fijnproevers: "Le tram que j'ai besoin de rattraper"= De tram die ik moet halen.

Betreffende de laatste zinnen (51 t/m 54): Het commentaar ontbreekt want de clou is steeds deze: a. Ga uit van de Franse uitdrukking (werkwoord zonder voorzetsel : qui of que) of (werkwoord met voorzetsel) b. (werkwoord met voorzetsel: Kijk of je de Nederlandse scharniering kunt ontkoppelen: waarvoor (van plaats) >>> voor dewelke waarlangs >>>> langs de welke waarboven >>>> boven de welke etc. etc. Tot besluit nog vijf en twintig zinnen om het "af te leren" en de regeltjes automatisch goed toe te passen.

## ALLERLEI VOORNAAMWOORDEN

1. Waar is die CD ? Die ligt daar. Maar deze zijn van mij en die zijn van hem.
2. Wie heeft dat gedaan ? Dat zeg ik niet. Ik zeg niet wie hie heeft gedaan.
3. Wat voor (=Welke) kleur hebben zijn ogen ? Dit is blauw maar dat is een beetje grijs.
4. Wat voor (Welke) teksten lees jij daar ? Ach, je begrijpt niet wat ik lees.
5. Geef mij deze boeken terug ! Welke ? Die welke ik voor morgen nodig heb.
6. Is dat jouw vriendin ? Ja, ken je haar nog niet ? Nee, haar niet.
7. Jij weet nog niet of deze school niet te moeilijk zal zijn. Deze ? Absoluut niet !
8. Deze teksten en ook die, moeten wij die leren ? Ja, die moet je leren, dat zijn de jouwe.
9. Hij heeft zijn been gebroken bij het skiën en zij haar arm bij het dansen.
10. Ken jij die kerk ? Nee, ik ken alleen de onze, waarnaar ik niet vaak ga
11. Welke appel wil je, deze of die ? Als ik mag kiezen, neem ik liever die sinaasappel.
12. Wie dit een leuke grap vindt, is dom. Ja, dat vind jij omdat het de jouwe niet is.
13. Ik heb liever die van jullie maar ik wil de hunne ook wel gebruiken.
14. Dat doe je zo niet ! Waartoe dient het dan ? Dat ga ik je uitleggen.
15. De weg die naar (de) school leidt, volg je die 's zondags ook ?
16. Het huis waarvoor hij zat was oud, wat mij wel beviel. Bevalt het jou ook ?
17. De leerlingen waarover hij sprak waren degenen die een onvoldoende hadden.
18. Heb jij die bomen waaronder zij zaten goed bekeken ? Weet je dat die heel oud zijn ?
19. Dat meisje waaraan hij een gedicht had geschreven heeft hem nooit

- geantwoord.
20. Wat is dat ? Weet jij echt niet wat het is ? Degene die het weet, mag het zeggen
  21. Hoe laat is het ? Het is nu half elf. Is dat de juiste tijd ? Dat is niet zeker.
  21. Jij maakt dat eerst af. En welk werk maak ik dan ? Dit ! Oh, dat niet ? Dat is niet nodig.
  22. Al die fouten die jullie hebben gezien, wat vinden jullie er van ? Van die ?
  23. Van alle boeken die wij gelezen hebben, vinden wij deze mooi. Waarom dit boek niet ?
  24. Die verhalen en dat wat ik je net heb verteld, komen allemaal uit die bundels.
  25. Wat vreemd is, is dat ik denk dat deze computers die ik hier zie, beter zijn dan die. Welke ? Nou, die welke in dat lokaal staan waarvoor die klas wacht.

### **ALLERLEI VOORNAAMWOORDEN : (correction)**

1. Où est ce CD (ce disque compact) ? Il est là. Mais ceux-ci sont à moi et ceux-là sont à lui.
2. Qui a fait (Qui est-ce qui a fait) cela ? Je ne le dis pas/ Cela, je ne le dis pas. Je ne dis pas qui l'a fait.
3. De quelle couleur sont ses yeux (Quelle couleur ont ses yeux ?) ? Celui-ci est bleu mais celui-là est un peu gris.
4. Quels textes (Quels types de textes) lis-tu là ? Oh, (Bah,) tu ne comprends pas ce que je lis.
5. Rendez-moi ces livres<-ci> ! Lesquels ? Ceux dont j'ai besoin pour demain.
6. Est-ce ton amie ? Oui, ne la connais-tu pas encore ? Non, pas elle.
7. Tu ne sais pas encore si cette école<-ci> ne sera pas trop difficile. Celle-ci ? Absolument pas !
8. Ces textes-ci et ceux-là aussi, faut-il que nous les apprenions/ devons-nous les apprendre ? Oui, il faut les apprendre, ce sont les vôtres/ les tiens.
9. Il s'est cassé la jambe en skiant et elle s'est cassé le bras en dansant.
10. Connais-tu cette église ? Non, je connais seulement la nôtre que je ne fréquente pas souvent/ où je ne vais pas souvent.
11. Quelle pomme veux-tu ? Celle-ci ou celle-là ? Si je peux choisir, je préfère prendre cette orange<-là>.
12. Celui qui trouve ceci une bonne blague (plaisanterie), est stupide. Oui, tu trouves cela parce que ce n'est pas la tienne.
13. Je préfère le/ la vôtre mais je veux bien utiliser le/la leur (me servir du leur/ de la leur) aussi.
14. Cela ne se fait pas comme ça ! A quoi est-ce que cela (ça) sert alors ? Je vais te l'expliquer/ Cela, je vais te l'expliquer.
15. Le chemin/ La route qui mène à l'école, est-ce que tu le/ la suis le dimanche aussi ?
16. La maison devant laquelle il était assis/ il se trouvait, était vieille, ce qui me plaisait bien. Elle (= la maison) te plaît aussi ?
17. Les élèves dont il parlait étaient ceux qui avaient une note insuffisante
18. As-tu bien regardé les arbres sous lesquels ils étaient assis/ ils se tenaient ? Sais-tu qu'ils sont très vieux ?
19. Cette jeune fille à qui (à laquelle) il avait écrit/ adressé un poème, ne lui a jamais répondu.
20. Qu'est-ce que c'est ? Ne sais-tu vraiment pas ce que c'est ? Celui qui le sait, pourra/ peut le dire
- 21a. Quelle heure est-il ? Il est maintenant dix heures et demie. Est-ce l'heure exacte ? Ce n'est pas sûr/ certain.

- 21b. Tu finis/ finiras d'abord cela. Et quel devoir/ travail ferai-je alors ? Celui-ci ! Ah, pas celui-là ?/ Ah, pas cela ? Ce n'est pas nécessaire.
22. Toutes les fautes que vous avez vues, qu'en pensez-vous ? De celle-là / celles-là ?
23. De tous les livres que nous avons lus, nous trouvons beau(x) celui-ci/ ceux-ci. Pourquoi pas ce livre-ci ?
24. Ces histoires-ci et celle que je viens de te raconter, sortent toutes de ces recueils<-ci>.
25. Ce qui est étrange/ bizarre, est que je pense que ces/ les ordinateurs que je vois ici, sont meilleurs que ceux-là. Lesquels ? Eh bien, ceux qui se trouvent/ sont dans la salle devant laquelle cette classe-là attend.